

Boninu in odpadniku Ferlugi s sleparskimi podpisi se storilo, magistrat pa, kateremu je polasčenje okoličanov glavna stvar, je komaj čakal kaj takega, a ni čul pravične pritožbe od strani g. Nabergoja, ki je tirjal preiskave podpisov. Žaibog, da zvita lesica Boninska še s svojim stolčenim obrazom prevari kakega duhovna, kakor je menda s hlinjenjem še celó svojega župnika prevaril, češ, prav pohievno se mu moram kazati, potem mi bo pa dovolil pri zjutranji maši orglati, in — ditto fato! R.

Deželni zbor Českí.

V seji 19. dne t. m. je zbornica sklenila, da poslanci (slovanski), ki ne pridejo v zbor, zgubijo poslanstvo. — Zarad strašanske škode, ki jo drevju zakoženi kukec (črv) dela v gozdu Českem (med 100 drevesci je komaj še 60 zdravih) od dne do dne huje, predlaga deželni odbor, da je treba ves od kukcev načeti les na gloma iz gozda spraviti in železnice in ceste delati; zato naj zbor iz deželnega zaklada dovoli 100.000 gld., pa tudi vlada naj se naprosi podpore zdatne. — Na predlog deželnega odbora, naj se premoženje razpuščene starodavne kmetijske družbe izroči novemu „kulturratu“, poslanec dr. Heinrich (Nemec) vladi in deželnemu glavarju ostro očita silovitost v njenem postopanju. (Strašen hrup iz vseh klopi, da to ni res.) Da, da — gromi dr. Heinrich — pri nas na Českem vlada meč!

Deželni zbor Štajarski.

Kakor so Lahoni 12. dne t. m. Tržaškemu zboru kazali, da nočejo pravični biti Slovencem, prav tako so kazali tudi Nemci v tukajšnjem zboru, ko se je 17. dne t. m. razpravljala vladni predlog o realnih šolah; vsi slovenski zastopniki so tožili, da se na §. 19. temeljne državne postave in na pravice slovenskega naroda nikakor ozir ne jemlje, in so zahtevali edino to, da učenje slovenskega jezika naj bode obligatno za učence slovenske narodnosti, ne pa prostovoljen in starišem na voljo puščen. Al večina zborova je sklenila po svoje, da na realki je francoski jezik obligaten, slovenski je prostovoljen!! Cesarski namestnik baron Kübek je tako govoril, da Slovenci v tem govoru ne morejo najti tolažbe, marveč zasramovanje. Da bi dr. Vošnjaka ne bilo v tem zboru, dolžili bi gotovo mladoslovenci druge, da se niso „pogumno“ potegnili za slovenščino; zdaj je dr. Vošnjak v zboru, pa gleda §. 19. — namalan! — Po dolgi razpravi je zbor odpravil šolnino.

Deželni zbor Kranjski.

Iz 5. seje dne 16. t. m., v kateri sta Dežman (bolj mirno) in dr. Zarnik (grozno strastno) zarad Spazzapanovega pogreba dekana Grabrijana napadala, naj v razjasnilo tega, da je duhovščina popolnoma korektno ravnala, ko Spazzapana ni pokopala po katoliškem obredu, navedemo le one besede, ki jih je dr. Bleiweis deželnemu zboru bral iz Gr. pisma, ki kažejo, da Spazzapan tudi na smrtni postelji nič ni hotel slišati od sprave z Bogom. „V nevarnosti življenja se včasih taka reč rada na bolje zasuce, al on ni hotel najeti postrežnici sluha dati, ki ga je opomnila, naj bi se dal z Bogom spraviti, in kedar je že „in agone“ bil, pošlje pričujoči zdravnik ob poli 5. zjutraj po mojega kaplana, ki ga je pa v vsi nezavednosti umirajočega dobil. Je tedaj, kakor živel, tako dosledno tudi umrl, in ker je v življenju cerkev zaničeval, se pred smrtjo ni vanjo povrnil. In to me je sililo, mu cerkveno dotiko po smrti odreči.“

V gori imenovani seji se je vladna predloga o organizaciji občinskega zdravstvenega opra-

vilstva izročila posebnemu odseku, v katerega so bili izvoljeni dr. Bleiweis (načelnik), Deschmann (namestnik), vit. Gariboldi (perovodja), Lavrenčič (in pozneje umrli Koren). — Od deželnega odbora osnovana postava zarad cestne policije se je izročila gospodarskemu odseku, poročilo o delovanju deželnega odbora pa dotičnemu odseku. — Odobri se potem računski skled norišno-stavbenega zaklada za leto 1872 (dohodki 6280 gold. 74 krajc., stroški 6194 gold. 12 kr., celo premoženje 109.837 gld. 13½ kr.) in proračun istega zaklada za leto 1874 (potrebščina 475 gld. 19 kr., zaklada 5282 gld. 56 kr.) — Konečno se je še odobril proračun gledališnega zaklada za leto 1874 (potrebščina 6419 gold., zaklada 2515 gold. 34 kr., primanjka 3903 gold. 66 kr.); obveljal je predlog finančnega odseka, po katerem dramatično društvo v prihodnjem letu kakor letos dobi 2400 gold. podpornine.

V 6. seji 20. dne t. m. je deželni glavar najpred naznanil prežalostno dogodbo, da je poslanec Matija Koren iz Planine nagle smrti tukaj umrl 19. t. m.; deželni glavar navaja, da se je rajniki vdeleževal deželnega zborovanja od začetka deželnega zastopa od leta 1861, da se je po obširnih svojih vednostih neutrudljivo žrtvoval za blagor domovine, da je zlasti v občinskih, cestnih in gospodarskih zadevah izvrstno sodeloval po obilih svojih skušnjah, da je bil zraven tega najstarejši predstojnik podružnic c. kr. kmetijske družbe, nekdanji tudi odbornik c. k. vzajemne zavarovalnice, da pa tudi za izgled služi ozir svojega rodbinskega življenja. — Ves zbor skazuje sožalovanje s tem, da se poslanci vzdignejo s svojih sedežev. Konečno deželni glavar ves zbor povabi vdeležiti se spreveda ranjcega do kolodvora, od kodar se prepelje v Planino domú.

Potem se izroči finančnemu odseku prošnja podpiralnega društva na Dunajski filozofični fakulteti za podpornino, prošnja deželnega tajnika Kreča za osebno doklado in prošnja sekundarjev v tukajšnji bolnišnici za zboljšanje plače. Prošnja občin Vrblene, Iškasvas, Studenec, Tomišelj, Piavagorica, Šmarije in Loka zarad osušenja Ljubljanskega močvirja se izroči gospodarskemu odseku, tako tudi prošnja Staraloške občine, da bi se dovozna cesta k železnici vzdrževala iz okrajne blagajnice. — Dr. Poklukar predlaga, naj se deželni zbor izreče za Dolenjsko in Loško železnico; predlog vtemeljeval bode v prihodnji seji. — Braune in 6 družnikov interpelira deželni odbor zarad okrajne ceste od Ljubljane čez Lašče, Ribnico in Kočevje; deželni glavar odgovori brž, da je deželni odbor že mnogokrat pretresoval to zadevo, da pa se je še ni moglo končati, in da bode poročeval konečno v prihodnjem zborovanju. — Dr. vitez Savinschegg in 25 družnikov predlaga, vlado naprositi, naj državnemu zboru predloži postavo zarad zmanjšanja cene za sol; predlog bode vtemeljeval v prihodnji seji. (Kon. prih.)

Stan Kranjskih ustanov v letu 1874.

Proračuni različnih ustanov (štifteng) so za leto 1874 tako-le potrjeni: Proračun

1. zaklada dijaških ustanov: potrebščina 20.239 gold. 64 kr., dohodki 21.325 gold. 19½ kr., presežek 1085 gold. 55½ kr.;

2) dekliških ustanov: potrebščina 1185 gold. 24½ kr., dohodki 1137 gold. 50 kr., primanjka 47 gold. 74½ kr.;

3) učiteljskih ustanov: potrebščina 607 gold. 25 kr., dohodki 636 gold. 89 kr., presežek 29 gold. 64 kr.;

4) sirotinskih ustanov: potrebščina 7873 gold. 1 $\frac{1}{2}$ kr., dohodki 13.906 gold. 92 $\frac{1}{2}$ kr., presežek 1033 gold. 91 kr.;

5) Glavarjeve ustanove za uboge in bolne: potrebščina 8029 gold. 47 $\frac{1}{2}$ kr., dohodki 7231 gold. 74 kr., primanjka 797 gold. 73 $\frac{1}{2}$ kr.;

6) muzejskega zaklada: potrebščina 1412 gold. 72 $\frac{1}{2}$ kr., dohodki 1566 gold. 71 $\frac{1}{2}$ kr., presežek pa 154 gold.;

7) grofa Saurauove ustanove: potrebščina 132 gold. 35 $\frac{1}{2}$ kr., dohodki 127 gold. 50 kr., primanjka 4 gold. 85 kr.;

8) Kalisterjeve ustanove: potrebščina 4124 gold. 50 kr., dohodki 4115 gold., primanjka 9 gold. 50 kr.;

9) Holdheimove ustanove za gluhoneme: potrebščina 802 gold. $\frac{1}{2}$ kr., dohodki 818 gold. 92 kr., presežek 16 gold. 91 $\frac{1}{2}$ kr.;

10) Wolfove ustanove za gluhoneme: potrebščina 169 gold. 42 kr., dohodki 933 gold. 58 kr., presežek 764 gold. 16 kr.

11) baron Flödniggove ustanove za slepe: potrebščina 2230 gold. 74 kr., dohodki 2325 gold. 26 $\frac{1}{2}$ kr., presežek 94 gold. 52 $\frac{1}{2}$ kr.;

12) Ilirskega zaklada za slepe: potrebščina 186 gold. 9 $\frac{1}{2}$ kr., presežek 179 gold. 59 kr.;

13) invalidnega zaklada cesarice Elizabete: potrebščina 45 gold., dohodki 45 gold., in

14) Trevisini-eve invalidne ustanove: potrebščina 116 gold. 40 kr., dohodki 116 gold. 40 kr.;

15) Metelkove invalidne ustanove: potrebščina 45 gold., dohodki 45 gold.;

16) Ljubljanskih gospá invalidne ustanove števil. 1: potrebščina 80 gold., dohodki 80 gold., — iste ustanove števil. 2: potrebščina 516 gold., dohodki 537 gold. 50 kr., presežek 21 gold. 50 kr.,

17) dr. Lovro Tomanove ustanove: potrebščina 80 gold. 80 kr., dohodki 537 gold., presežek 416 gold. 80 kr.;

18) Janeza Adama Engelshausenove ustanove za uboge plemenitnike: potrebščina 1389 gold. 67 kr., dohodki 1335 gold., primanjka 54 gold. 67 kr.

Naši dopisi.

Iz Gorice 18. dec. (Konečna porotna obravnava v zadevi „Isonzo“-„Eco“-vi.) Poročal sem v poslednjem svojem dopisu o izidu te obravnave; naj danes „Novicam“ podam, za kaj je prav za prav šlo in kako se je razprava vršila.

Preteklega meseca aprila t. l., hitro po opravljenih dopolnilnih mestnih volitvah, došlo je iz Trsta mnogim (ali vsem?) mestnim starašinam litografljeno pismo, v katerem so popisane najgrše reči o novoizvoljenem starašini D. Ta D. je bil kandidat konservativne ali tako imenovane „klerikalne“ stranke. „Isonzo“ je brž nekaj omenil o tem pismu, in menda nekako tako, kakor da bi izhajalo od konservativne strani, katera je bila pri volitvah zmagala, češ, da ga je ona zato razposlala, da bi „Isonzo“-vo liberalno stranko še bolj očrnila. „Eco d. L.“ ni bil len in je „Isonzo“-u (4. maja) očitane povrnili, rekši, da vzrok, take liste novim starašinam pisati ima le propadla „Is.“-ova liberalna stranka, tedaj da se je pismo brž ko ne v „Isonzo“-vi kovačiji skovalo. Na to je „Is.“ srdito protestoval zoper tako podtikanje in sumičenje. „Eco“ mu odvrne (20. maja) v tem-le smislu: „Poprej pišeš črnilno pismo, potlej pa hinavsko zoper taisto protestuješ!“ „Eco“-vi dotični sestavki so bili humoristični in videlo se jim je — tudi ne gledé na izmišljeni podpis „Fra Galdino“ —

da morajo izvirati iz peresa tistega sodelovalca „Eco“-vega, katerega so se „Isonzo“-vci že davno najbolj bali, pa ga tudi najbolj črtili. Šlo jim je za to, da bi ga — naj stane, kar hoče — odpravili od „Eco“-vega vredništva, ali mu krepko peró iz roke izbili. Iskali in našli so v omenjenih in drugih sestavkih dlako v jajcu — to je, razžaljenje vrednika „Isonzo“-vega. Sred junija so „Eco“ tožili. Izid preiskave je bil ta, da sta dr. Doljac (mestni starašina in predsednik katoliškega društva) in državni poslanec dr. Evg. Valussi — oba pri „Eco“-u sodelovalca — pisatelja omenjenih sestavkov zoper „Isonzo“ (hoté ali nehoté, tega ne vem) — ovdila. Po tem takem je moral tudi odgovorni urednik, duhovnik Jak. Pussig (Pušić), kateri je bil prvokrat, ko je bil zaslišan, že vso odgovornost sam prevzel, pritrčiti, da „Fra Galdino“ je s pravim imenom gosp. Cassiano Delcol. In prav to je bilo, kar so hoteli „Isonzo“-vci doseči. — Na psevdonima „Fra Galdino“ so že davno pred pravdo letale pšice „Isonzo“-ve in vse liberalne in radikalne („Pettine“-ve) stranke, in umetno skoz in skoz obdelovano „javno menjenje“ je bilo Delcol-u čedalje bolj nasprotno, tem bolj, ker je svoje in „Eco“-ve nasprotnike od dne do dne — včasih znabiti pretrivialno — ali sploh izdatno bičal; kajti peró njegovo je tako spretno, da mu jih je malo enakih. To je „Isonzo“-vce — se ve da — še bolj razdražilo in so mu večkrat pisali: Le čakaj; videli se bomo pri obravnavi. Tožnikov zastopnik je bil dr. Verzegnassy, zatoženca (vrednika P. in sodelovalca D.) je zagovarjal dr. Tonkli. Priče so bile: od uredništva „Eco“-vega dr. Doljac in dr. Valussi; druge: dr. Pajer, grof Rudolf Attems, Štrekelj (vsi 3 mestni starašine), en tiskarski stavec in še 2 druga gospoda. Podlaga tožbi in obravnavi je bilo obrekovalno pismo iz Trsta — in zaradi njega so bili povabljeni za priče omenjeni 3 starašine (katerim pripada kot tak še tudi Valussi), zato ker so bili vsi prejeli znani anonim. list; dr. Doljac-a in Pajer-ja pa je bil tožnik znabiti tudi zato vtaknil med priče, da nista mogla, kakor bi bila menda rada, zatoženca zagovarjati. Njuna zagovora bi bila iz posebnih vzrokov gotovo jako zabeljena. Priče — razen vredništvenega osebja — so bile zaslišane zaradi nekkih okoliščin zadevajočih anon. list: ali jim je namreč došel odprt ali zapečaten, pisan ali litografljen; od katere stranke da izvira itd.? Sicer se je vse vrtelo krog tega: je li v obdolženih „Eco“-vih sestavkih zapopadeno osebno razžaljenje „Isonzo“-vega urednika H. Jurettig-a (ali ne). „Eco“-vci so to določno tajili, tožniki pa trdili in dokazovali. Reklo se je od strani zatožencev, da spisi v „Eco“-u so obrnjeni proti listu „Is.“, kot organu liberalne stranke, in po nikakem proti kateri osebi. Da je imel „Eco“-v Fra Galdino vendar-le določeno osebo v mislih, dokazoval je tožnik med drugim z razlaganjem imena „Sonzo“, „Sonzognino“, ki ga zatoženec zmirom „Isonzo“-u prilastuje. V tem oziru je neka priča od uredništva nekaj izrekla, kar je bilo v korist tožniku. Rekla je namreč ta priča, da „Sonzognino“ je beseda izpeljana iz „Sonzogno“, „Sonzogno“ pa je ime glasovitega urednika radikalnega časnika „La Capitale“ v Rimu. „Sonzogno“ — je rekla priča — je bil nekdanj Avstrijsk ogleduh, zdaj pa nosi zvonec pred najhujšimi rogovileži zedinjene Italije in je sploh mož slaboglasen. To je bila voda na „Isonzo“-ov mlin. Če me ti — pravi tožnik — primerjaš Sonzogno-u, prilastuješ mi enake lastnosti, kakor jih ima on, in sploh, če me osebi primerjaš, ne misliš lista „Is.“, ampak mene, urednikovo osebo. — Dalje, ker je „Eco“ očital „Isonzo“-u, da Tržaško anon. pismo od njega prihaja, bilo je treba presoditi zapopadek tega pisma, ali je namreč razžaljenje po njem vzročeno večje, ali manjše,